

ریحانه حجتی، کارشناس ارشد معماری منظر، دانشگاه تهران.
reyhane.hojjati@yahoo.com

پیاده‌راه، باز یگر توسعه پایدار

مروری بر طرح پیاده‌سازی خیابان جورج سیدنی

• دوره سوم: ساماندهی خیابان
در مسیر توسعه و تحول شهر سیدنی خیابان جرج نیز در طول ۲۰۰ سال طرح‌های اصلاح و توسعه متعدد کوچک و بزرگی بر خود دید. از جمله آخرین این طرح‌ها طرح جامع ارتقای کیفیت خیابان (۱۹۹۷-۱۹۹۹) است. در اواسط دهه ۹۰، شورای شهر سیدنی در ادامه برنامه‌ریزی‌ها و پروژه‌هایی که از ۱۸۵۵ برای تغییرات شهر سیدنی در نظر داشت، بخشی را به ارتقای کیفیت خیابان جورج اختصاص داد. اولین مرحله برای شروع کار، شناسایی مشکلات خیابان بود. تا قبل از بازسازی، پیاده‌روهای خیابان باریک (عرض ۱/۶ متر) و شلوغ بود. کفسازی آن را آسفالت، تکه‌های بتون و انواع دیگری از مصالح تشکیل می‌داد. کمتر کسی این خیابان را خیابان بزرگ و مهمی به شمار می‌آورد. در گزارش مطالعه آثار زیست‌محیطی طراحی شهری و حمل و نقل خیابان جرج (۱۹۹۳) آمده است که این خیابان نه دارای وحدت بصری است و نه تسهیلات مربوط به عابران پیاده را دارد.

دومین مرحله بازسازی خیابان شامل حذف حایل‌های وسط خیابان، جایجایی چراغ‌های راهنمایی و تعیین خطوط ترافیک موقت و دیگر علائم خیابان بود. در مرحله بعدی نصب موانع متحرک بین راه سواره و پیاده پس از تعریض پیاده‌رو تا ۲/۵ متر و جدول‌بندی و کفسازی جدید صورت گرفت. مرحله سوم و نهایی مربوط به جایجایی خدمات موجود، راه‌اندازی خدمات جدید و آماده‌سازی مکان طرح برای بازسازی پیاده‌روها، کفسازی با استفاده از سنگ‌های آبی‌رنگ و قراردادن جداول گرانبی برای هدایت آب‌های سطحی در کنار خیابان می‌شد. پس از آن نصب مجموعه‌ای از میلمان هماهنگ در خیابان صورت گرفت. نوع خاصی از درخت انتخاب شد که در برابر آلودگی مقاوم است و به منظور حس وحدت‌بخشی به خیابان در اطراف آن کاشته شد (تصاویر ۳ و ۴).

• دوره چهارم: به سوی شهر پایدار
شهر سیدنی به عنوان یکی از الگوهای شهر پایدار در ۲۰۳۰ میلادی با سیاست ایجاد شهری برای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری مورد برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری کلان قرار گرفت. خیابان جورج در قلب مرکز گردشگری و تاریخی شهر و به عنوان یکی از کلیدی‌ترین کریدورهای حمل‌ونقل عمومی، نقشی کلیدی در تحقق این سیاست داشت. به این ترتیب در برنامه‌ریزی‌های بلندمدت مالی، مبلغ ۱۸۰ میلیون دلار برای تبدیل این خیابان به خیابان برتر پیاده در نظر گرفته شده است.

راهبردهای طرح

۱. اقدام در چارچوب توسعه پایدار شهر دولت ان‌اس‌دبلیو (NSW) مسئولیت سیاست‌گذاری و

معرفی فضا

◀ **خیابان جورج (George Street)**، یکی از مهم‌ترین خیابان‌های شهر سیدنی است که از مرکز شهر گذشته و علاوه بر بناهای شاخص تاریخی، بیشتر ساختمان‌های بلندمرتبه و ادارات کل کشور استرالیا نیز در آن واقع است. خیابان جورج از ساحل سیدنی (بندر جکسون) در شمال شروع و تا ایستگاه مرکزی قطار در جنوب شهر ادامه پیدا می‌کند. نام خیابان از جورج سوم، پادشاه بریتانیا برگرفته شده و در ۱۸۱۰ میلادی توسط فرماندار شهر، لشلان مک‌کوایر (Lachlan Macquarie) به خیابان اطلاق شد. خیابان جورج به عنوان قدیمی‌ترین و اولین خیابان کشور استرالیا، جایگاه خاصی در ذهن و زندگی شهروندان استرالیایی دارد. این خیابان به به دلیل قرارگیری در مرکز شهر و بعد تاریخی آن محلی است که در طول تاریخ تجمعات و تظاهرات مردمی در آنجا صورت می‌گرفته و اکنون نیز این ویژگی تداوم دارد و نقشی هویتی در ذهن شهروندان پیدا کرده است.

سیر تحول فضا

• دوره اول: شکل‌گیری

خیابان از مجموعه زمین‌های خلیج سیدنی به شمار می‌رود در ابتدا به صورت مسیری در حاشیه رود میان پادگان محکومین و تفنگداران دریایی در دماغه صخره‌های غربی خلیج را به کوره‌های آجری در محل ایستگاه مرکزی امروز متصل می‌کرد. در واقع خیابان جورج اولین خیابان در استرالیا بوده است، در ۸ دسامبر ۱۸۹۹ میلادی، سیستم تراموای برقی از خیابان جورج به خیابان هریس (Harris Street) راه‌اندازی شد (تصویر ۱). این تغییر باعث کاهش استفاده از اسب به عنوان سیستم سنتی رایج در آن زمان شد. در ۱۹۵۹ اتوبوس دیزلی جایگزین تراموا شد و هنوز نیز بیشترین عبور و مرور اتوبوس از این خیابان صورت می‌گیرد.

• دوره دوم: خیابان به عنوان مقصد

امروز جاذبه‌های زیادی از جمله تالار شهر سیدنی، کلیسای جامع و ساختمان ملکه ویکتوریا در خیابان جرج وجود دارد. مراسم سال نو هر ساله با شکوه خاصی در این خیابان برگزار می‌شود، در عین حال وجود ادارات، هتل‌ها، مراکز خدماتی و خرید در این خیابان موجب شده تا روزانه افراد زیادی به این خیابان مراجعه کنند (تصویر ۲). در کنار این وجود مراکز خرید با برندهای مشهور، اعتبار و رونق خاصی به وجه تجاری این خیابان بخشیده و به این ترتیب خیابان جورج با ویژگی‌ها، کاربری‌ها و فعالیت‌های ویژه به مقصدی برای مردم سیدنی تبدیل شده بود.

نام پروژه	ارتقای کیفیت خیابان جورج
کارفرما	شورای شهر سیدنی
طراح	مارگرت پتريکوفسکی (Margaret Petrykowski) از اداره عمومی نیوساوت ولز (New South Wales Public Works Department)، طراحی منظر: مشاورین تراکت کانسالتانترز (Tract Consultants)، طراحی نورپردازی: الکساندر تی زنیس (Alexander Tzanes)، باری وب (Barry Webb) و ک.دیلیوای (Philip Cox)، طراحی میلمان: فیلیپ کاکسی (J.C. Decaux) و جی.سی.دیکاکسی (J.C. Decaux)
مساحت پروژه	۴۲۰۰۰ متر مربع
سال بهره‌برداری	۱۹۹۹ میلادی
شهر	سیدنی
کشور	استرالیا

تصویر ۲: خیابان جورج
به عنوان قدیمی‌ترین و اولین خیابان کشور استرالیا، جایگاه خاصی در ذهن و زندگی شهروندان استرالیا دارد. این خیابان به دلیل قرارگیری در مرکز شهر و بعد تاریخ محلی است که در طول تاریخ، تجمعات و تظاهرات مردمی در آنجا صورت می‌گرفته و اکنون نیز این ویژگی تداوم دارد و نقشی هویتی در ذهن شهروندان پیدا کرده است.
مأخذ: www.portableappliances.com.au

Pic2: George Street, as the oldest and the first street of Australia, has a special place in minds and hearts of Australian citizens. Providing a historic background, this street is always the place where most of protests and aggregations are held and now the continuation of this role has given an identity role in the minds of citizens, source: portableappliances.com.au.

اهمیت زیادی در ساختار شهر دارد به طور کامل نمود پیدا نکرده است.

در چشم‌انداز سال ۲۰۳۰ سیدنی، اهمیت ویژه‌ای به طراحی خیابان جورج داده شده است. آنچه با مطالعه روند برنامه‌ریزی و طراحی این پروژه به نظر می‌آید، مقیاس کلانی است که مطالعات در آن انجام شده است. مطالعات در مقیاس کل شهر و حتی کل کشور استرالیاست و برنامه‌ریزی‌ها نیز برای بازه زمانی محدود صورت نگرفته است. همچنین در طراحی خیابان به تمام جزئیات مانند نورپردازی و طرح کاشت توجه شده است. در طراحی دوباره این خیابان توجه به بناهای با ارزش موجود با رویکرد حفظ و نه تخریب دیده می‌شود که

برنامه‌ریزی پروژه تبدیل سیدنی به شهر پایدار را در چشم‌انداز ۲۰۳۰ بر عهده دارد. در مقیاس کلان، سیاست‌هایی برای ایجاد تغییراتی در کل شهر سیدنی اتخاذ شده است. به طور مثال، مسیرهایی برای خطوط ویژه دوچرخه در کل شهر پیشنهاد شده و تغییر سیستم حمل‌ونقل یکی از راهکارهای اصلی برنامه‌ریزی پروژه اصلی یعنی ایجاد سیدنی پایدار است. ایجاد خطوط حمل‌ونقل سبک به جای مسیرهای پرازدحامی که هم‌اکنون با اتوبوس و اتومبیل اشغال شده‌است، از پیشنهادهای اصلی در جهت رسیدن به این شهر پایدار به‌شمار می‌رود.

۲. بازنگری شیوه‌های آمد و رفت

دولت تحقیقات مفصلی را برای درک پتانسیل خیابان جورج در تبدیل به مسیر ویژه تراموا و چگونگی ترکیب آن با سیستم حمل‌ونقل اتوبوس و اتومبیل که در دیگر نقاط شهر جریان دارد، آغاز کرد. البته دامنه این تحقیقات وسیع‌تر بود و شبکه وسیع‌تری برای خطوط تراموا برای کل شهر در نظر گرفته شد تا دانشگاه آن‌اس دلبلیو را به دانشگاه سیدنی ارتباط دهد. برنامه‌ریزی دقیق و مطالعات زیست‌محیطی و جامعه‌شناسی گسترده‌ای نیز به موازات مطالعات دیگر انجام شد.

سیاست‌های طرح

در راستای باز ارزش‌آفرینی خیابان و نیل به اهداف طرح سیاست‌های زیر اتخاذ شد:

- تلاش برای حفظ جداره‌ها و احترام به بناهای تاریخی در راستای حفظ هویت تاریخی خیابان.
- حذف وسایل حمل‌ونقل سنگین مانند اتوبوس و اتومبیل و ایجاد تسهیلات برای افزایش حضور پیاده در خیابان جهت ایجاد فضایی زنده‌تر و پویاتر.
- ایجاد ارتباط نزدیک بین تجارت کلان، خرده‌فروشان و مردم.

اقدامات طرح

از اقداماتی که منجر به اهمیت پیدا کردن خیابان در دید مردم و حضور پر رنگ‌تر پیاده در آن و کاهش اغتشاشات حاصل از تداخل سواره و پیاده شد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ایجاد مسیری ۲ طرفه برای دوچرخه‌سواری و در نظر گرفتن یک مسیر برای ماشین یا سایر وسایل حمل‌ونقل عمومی.
- انتقال پارکینگ از ضلع شرقی خیابان بین مک‌دونالد و خیابان ویکتوریا به ضلع غربی خیابان جهت انطباق با قوانین جاده‌ای.
- کشیدن علائم دوچرخه‌سواری روی کف جاده در هر دو طرف جهت تعیین مسیر دوچرخه‌سواری.
- در تصاویری که آینده خیابان را به تصویر می‌کشد، علاوه بر تغییراتی که در سیستم حمل‌ونقل مشاهده می‌شود، موارد زیر نیز قابل توجه است:
- تغییر کف‌سازی خیابان از آسفالت به سنگفرش و وحدت‌بخشی به آنها.
- پیشنهاداتی برای پوشش گیاهی برای ایجاد سرزندگی بیشتر در محیط.
- افزایش عرض پیاده‌رو و امتداد آن تا وسط خیابان.
- ایجاد مکان‌هایی برای نشستن و استراحت.
- تغییر تابلوها و علائم راهنما.
- اختصاص مکان‌هایی برای پارک دوچرخه با طراحی ویژه (تصاویر ۵ و ۶).
- طراحی موانع فیزیکی در جهت محدود کردن تداخل حرکت‌ها

Pic 1

تصویر ۱

تصویر ۱: خیابان جورج در ۱۹۰۵ میلادی: استفاده از سیستم تراموای برقی در این زمان در تصویر مشخص است.
مأخذ: www.en.wikipedia.org

Pic1: George Street in 1905 AD, the use the tramway system is shown in this picture, source: www.brushtail.com

جمع‌بندی

خیابان جورج در شهر سیدنی به لحاظ سابقه تاریخی، کاربری‌ها و جایگاه ویژه‌اش در زندگی مردم نقش مهمی در ذهن شهروندان سیدنی ایفا می‌کند. در عین اینکه وجود بناهای تاریخی در آن باعث می‌شود تا سالیانه هزاران گردشگر از این خیابان دیدن کنند. با ورود ماشین و اتوبوس به خیابان، فضای آن تا حد زیادی مغشوش شد و امکان استفاده عابران از عرصه خیابان تا حد زیادی از بین رفت. این هرج‌ومرج و شلوغی باعث شد تا کمتر کسی این خیابان را مهم تلقی کند. با تغییراتی که در ۱۹۹۳ اعمال شد، خیابان سازمان‌یافته‌تر و هماهنگ‌تر شد، اما هنوز کیفیت ویژه خیابان مرکزی که

Pic 3

تصویر ۳

این امر نشان دهنده احترام به نشانه‌های خاطره‌انگیزی است که در ذهن شهروندان ثبت شده است. به این ترتیب خیابان، تنها یک معبر نیست و می‌تواند به عنوان فضایی جمعی مطرح شود. تداخل عملکردها با وارد کردن مردم پیاده به حوزه میانی خیابان به جای ایجاد پیاده‌رو از اقداماتی است که به زنده‌تر کردن خیابان جورج کمک کرده است ■

پی‌نوشت

۱. از آن میان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
تسالار شهر سیدنی (Town Hall): از بناهای تاریخی و ارزشمند که هم‌اکنون محل شورای شهر سیدنی است و در فاصله ۱۸۶۸ تا ۱۸۸۹ میلادی ساخته شد، کلیسای جامع سن اندرو (St Andrews cath - dral)، ساختمان ملکه ویکتوریا (QVB) یا Queen Victoria build- ing): بنایی که در ۱۸۹۸ به عنوان یادمانی برای ملکه انگلستان ساخته شد، هتل هیلتون: ساختمان مدرن و بلندمرتبه که سالانه هزاران گردشگر در آن اقامت می‌کنند، سینما دیستریکت (Cinema District): یکی از ۳ سینمای بزرگ شهر سیدنی که در ۲۰۰۵ در این خیابان ساخته شد.
۲. Government of New South Wales: دولت ایالت نیوساوت‌ولز

تصاویر ۳ و ۴: خیابان جورج پس از بازسازی در ۱۹۹۷، با ساماندهی هرج و مرج ناشی از تردد اتومبیل‌ها، امکان استفاده عابران پیاده از عرصه خیابان تا حدودی افزایش یافته، با این حال کیفیت‌ها ویژه یک خیابان مرکزی به‌طور کامل نمود پیدا نکرده‌است. مأخذ:
www.wikimedia.org
www.media.photobucket.com
Pics 3 & 4: George Street after reconstruction in 1997, source:
www.annacleary.com and
<http://media.photobucket.com>

Pic 4

تصویر ۴

Pedestrian, Performer of Sustainable Development

A review on George Street pedestrianisation Plan in Sydney

Reyhaneh Hojjati, M.A in Landscape Architecture,
University of Tehran, Tehran, Iran.
reyhane.hojjati@yahoo.com

George Street plays an important role as the most notable street in the minds and hearts of Australian citizens due to its historic background, its functions and its special place. Despite multiple monuments that draw thousands of tourists every year to this place, the street space has been greatly distorted due to existence of vehicular transportation and the pedestrians can't use the street properly as a result. The mentioned chaos in this crowded place has made it less important. Regarding the changes that were implemented in 1993, the street was more organized and more coordinated as a central street, yet there are some special important qualities in the city structure which are not fully established.

In the goals stated for the year 2030 in Sydney, special importance has been given to the design of George Street. What seems to be important by studying planning process and design of this project, are the large scales at which the studies have been done. They are done at the scale of the entire city and even entire country, planned unlimitedly. Street lighting and all other details, such as planting schemes are also considered in the design. Also in this phase, Special importance is given to valuably existing historic buildings in this street with the approach to preservation instead of destruction. It shows respect to the memorable signs of the street in minds of citizens and represents the street as a combination of subjective and objective elements rather than an ordinary road and it can be considered as a public space. Functional interaction with people presence in the middle of the street, instead of sidewalk, has created a more lively space.

تصاویر ۵ و ۶: خیابان جورج قبل و بعد از تغییراتی که در طرح چشم‌انداز ۲۰۳۰ اعمال خواهد شد، دیگر معبر نیست و به فضای جمعی تبدیل شده است. مأخذ:
www.sydneymedia.com
Pics 5 & 6: George street before and after the Sustainable Sydney 2030 changes, source:
www.sydneymedia.com

Pic 5

تصویر ۵

Pic 6

تصویر ۶